

E-8405/10SL
E-8454/10SL
E-8466/10SL
E-8535/10SL
E-8577/10SL
E-8591/10SL
E-8600/10SL
E-8625/10SL
E-8647/10SL
E-8659/10SL
E-8710/10SL
P-8720/10SL
E-8728/10SL
E-8853/10SL
E-8860/10SL
P-8922/10SL
E-9002/10SL
E-9063/10SL
E-9395/10SL
E-9473/10SL

Odgovor g. Potočnika
v imenu Komisije

(14/12/2010)

Zaradi velikega števila vprašanj v zvezi z industrijsko nesrečo v obratu za proizvodnjo aluminijevega oksida podjetja MAL Zrt. v kraju Ajka na Madžarskem Komisija odgovarja na več pisnih vprašanj v tem dokumentu.

Najprej želi Komisija izraziti svoje najgloblje sožalje družinam žrtev nesreče.

Vprašanja o odzivanju na krizo

Odzivanje na izredne razmere in zaščita državljanov spadajo pod pristojnost držav članic. Madžarsko ministrstvo za notranje zadeve je usklajevalo takojšnje odzive na izredne razmere in je vložilo velike napore, da bi omejili učinek na Donavo in na sosednje države. V takih primerih lahko Komisija na zahtevo prizadete države članice olajša zagotavljanje pomoči za odzivanje na katastrofo v okviru mehanizma civilne zaščite EU, prek Centra za spremljanje in obveščanje (MIC – Monitoring and Information Centre) Komisije. Madžarska je zahtevala tako pomoč 7. oktobra 2010 in skupina petih vodilnih okoljskih strokovnjakov, ki so jih ponudile druge države članice, je v spremstvu uradnika za zvezo iz Komisije bila na prizorišču v tednu 11. oktobra 2010. Madžarski vladi so dali več priporočil, osredotočenih na čim učinkovitejše ukrepe za preprečevanje nadaljnjega širjenja rdečega blata prek zraka in vode, nadaljnje ocenjevanje tveganj za človeško zdravje in zmanjševanje teh tveganj, ocenjevanje tveganja za nadaljnjo škodo, krepitev nadzora okolja, saniranje in revitalizacijo.

Glede zdravstvenih tveganj za prebivalstvo, ki živi na prizadetem področju, madžarski organi izvajajo ukrepe za zmanjševanje potencialnih tveganj. Med take ukrepe spadajo ocenjevanje zdravstvenih tveganj, ozaveščanje prebivalcev glede primernih ukrepov, ki jih lahko izvede vsak sam za zmanjševanje teh tveganj, spremljanje kakovosti okolja na prizadetem območju, zagotavljanje podpore z drugimi preventivnimi in sanitarnimi ukrepi.

Glede na to, da so bili ukrepi takojšnjega odzivanja na krizo že izvedeni, se bodo morali madžarski organi in Komisija osredotočiti na dolgoročnejshe učinke nesreče in opraviti potrebno analizo slednje. Komisija bo v naslednjih mesecih začela razprave o tem, kaj se Evropa lahko nauči iz te nesreče.

Glede potrebe po okrepljeni zmogljivosti odzivanja na katastrofe na evropski ravni je Komisija 26. oktobra 2010 predstavila predloge za okrepitev zmogljivosti Unije za odzivanje na velike naravne in umetno povzročene nesreče¹.

Vprašanja o uporabnosti in primernosti že obstoječe zakonodaje EU

Obstaja že veliko evropske okoljske zakonodaje, ki bi morala pomagati pri preprečevanju nesreč, kakršna je bila tista na Madžarskem, vključno z zakonodajo o celostnem preprečevanju in nadzoru onesnaženja in o upravljanju odpadkov iz ekstrakcije. Celovita ocena uporabnosti različnih aktov okoljske zakonodaje EU zahteva, da se dokonča delo na analizi nesreče v Kolontáru.

Kot pri vsaki drugi nesreči takih razsežnosti bomo tudi pri tej morali izvleči ustrezne nauke, tudi glede potrebe po obsežnejših preventivnih ukrepih. Ta nesreča je še enkrat pokazala, da so stroški preventive vedno znatno nižji kot stroški odpravljanja škode, ki je nastala na premoženju in na okolju. Poleg tega je učinkovitost zakonodaje EU, tudi glede varnostnih preverjanj in inšpekcijskih pregledov, odvisna od njenega celovitega izvajanja in uveljavljanja v državah članicah in s strani držav članic.

Glede na navedeno namerava Komisija sprejeti sporočilo o izvajanju okoljske zakonodaje, ki bo obravnavalo tudi preventivni in popravljalni mehanizem, pri katerem se bodo uporabljali na primer okrepljeni inšpekcijski pregledi.

Vse informacije o nesreči in delovanju obrata, potrebne za celovito analizo, niso na voljo. Komisija se zato še ni odločila, ali bi bilo treba zaradi te nesreče proučiti možnost kakršnih koli nadaljnjih ukrepov glede okoljske zakonodaje EU.

Vprašanja o finančnih instrumentih

1

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/10/1381&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>

Solidarnostni sklad EU se običajno ne uporablja za industrijske nesreče. Ta sklad zagotavlja pomoč zlasti v primerih naravnih nesreč in kadar škoda presega 0,6 % bruto nacionalnega dohodka. V vsakem primeru pa Solidarnostni sklad ne more posredovati pri škodi, proti kateri bi se bilo mogoče zavarovati, in tudi ne v primerih, ko je tretja oseba odškodninsko odgovorna za nastalo škodo. Vendar industrijske nesreče spadajo na področje uporabe Direktive o okoljski odgovornosti (ELD – Environmental Liability Directive), ki uvaja načelo „onesnaževalec plača“.

Komisija bo ponovno proučila možnost uvedbe zahteve za usklajeno obvezno finančno jamstvo in bo v ta namen preučila zadostnost dejanskih finančnih zgornjih mej za uveljavljene instrumente finančnega jamstva v zvezi z morebitnimi večjimi nesrečami, ki bi vključevali odgovorne strani z omejenimi finančnimi zmožnostmi.

Kolikor je Komisiji znano, se je Madžarska leta 2007 odločila, da uvede obvezno finančno jamstvo v skladu z Direktivo o okoljski odgovornosti do leta 2011, vendar ta odločitev ni bila uradno uzakonjena, glede njene uresničitve pa tudi ni bila sprejeta nobena zaveza s strani nove madžarske vlade. Dvomljivo je, da bi le obvezno finančno jamstvo, brez dodatnih pogojev, omogočilo odgovornemu gospodarskemu subjektu, da poravnava vse stroške v primeru take velike nesreče, ki prizadene veliko območje.

Kar zadeva financiranje obnove in sanacije, je v okviru obstoječe regionalne politike in programov razvoja podeželja možno dodeliti sredstva za tovrstne ukrepe (tj. za obnovo poškodovanih šol, bolnišnic, mostov in cest ter za ponovno vzpostavitev kmetijske proizvodnje in gozdnega potenciala, itd) ter za njihovo spremljanje. Natančna vrsta ukrepov bi bila odvisna od predlogov madžarskih organov. Komisija je pripravljena in želi razpravljati o morebitnih ukrepih z madžarskimi organi, da bi bila zagotovljena kar najučinkovitejša uporaba sredstev za odpravljanje posledic katastrofe. Na podlagi ustreznih utemeljitev in formalne zahteve madžarskih organov bi bilo možno revidirati tako programe razvoja podeželja kot tudi programe strukturnih skladov.

Vprašanja o zadevah, povezanih s sestavo in razvrstitvijo rdečega blata ter njegovim učinkom na ekosistem

Že dostopne informacije kažejo, da so bili akutni učinki nesreče posledica zelo velike količine in visoke bazičnosti razlitega blata. Če bo to potrjeno, bodo dolgoročni učinki na okolje verjetno skromni in ozemeljsko omejeni. Zdi se, da ni bilo pomembnejše zastrupitve Donave.

V skladu z zakonodajo EU o odpadkih se šteje rdeče blato za nevarno, kadar vsebuje nevarne snovi, ki nastanejo „pri fizikalni in kemični predelavi kovinskih mineralnih surovin“. Komisija je v tesnih stikih z madžarskimi organi in pričakuje, da bo prejela natančne informacije o sestavi rdečega blata, ki bodo omogočile ustrezno razvrstitev odpadkov.

Te informacije se bodo uporabile tudi za določitev dolgoročnih učinkov in nevarnosti za prst, podtalnico in ekosistem.

Suho rdeče blato bi lahko kot prah zašlo v zrak in povzročalo težave pri dihanju, kot kateri koli drug fin prah. Zato morajo madžarski organi čim prej izvesti vse potrebne popravilne

ukrepe, ki bi lahko preprečili, da bi se rdeči prah posušil in kot prah zašel v zrak.

Razlito blato je prizadelo štiri območja Natura 2000. Poleg tega je imelo razlitje pomembne lokalne negativne učinke na več vodnih vrst, pa tudi na vodne in aluvialne habitate. Zdi se, da za zdaj zaradi zaježitvenih ukrepov in takojšnjih popravljivih ukrepov ter zaradi naravnega procesa razredčevanja bazičnega onesnaženja, ki je nastalo ob srečanju obeh vodotokov, razlitje ni imelo pomembnih negativnih učinkov na območja Natura 2000 vzdolž Donave.

Druge zmogljivosti za aluminijev oksid v Evropi

Obstaja devet obratov za aluminijeve oksid, ki rafinirajo uvožen in/ali v domači državi izkopen boksit. Devet rafinerij je v Franciji, Nemčiji, Grčiji, na Irskem, v Italiji, v Romuniji, Španiji in na Madžarskem (Ajka).